

En gravurnes endeligt

Aksel Kristensen

Til medlemmerne af museets støtteforening udsendes der i øjeblikket et lille blad, "Museets Venner", hvor et af de faste holdepunkter er et lille essay af Aksel Kristensen. Vi har fået lov til at låne et af dem.

Peder Tølbøl i Sundby har fortalt mig om, hvad der skete, da han engang i sine unge dage var kommet i besiddelse af en urne fra bronzealderen.

Hvis nogen skulle have glemmt, hvormå og hvordan gravurner begynder at figurere i Danmarks oldtid, skal jeg her ganske kort fortælle om det.

I ældre bronzealder begravnes de døde (i hvert fald dem med en vis rang) i mandsstore, aflange stenkister,

som bliver dækket af en jordhøj. Udhulede træstammer bruges også, men sjældnere.

Men mod midten af bronzealderen indføres en ny skik, hvor liget bliver brændt. En tid holder man fast ved stenkisten, hvor asken bliver drysset ud.

Men ved yngre bronzealders begyndelse for 3000 år siden går vore forfædre over til at samle asken fra den afdøde i en urne, som så indsættes i siden af én af de allerede eksisterende høje. I urnen kan der sommetider foruden de brændte ben være nogle mindre gravgaver af bronze som f.eks. en ragekniv eller en nål.

Men tilbage til Peder Tølbøls urne. Som det vil forstås, er en bronzealderurne ikke noget, man falder over hver dag, og da slet ikke én, som er hel og uskrammet.

Peder var da også glad for sin. Han afleverede pligtsskyldig de bronzeting, der lå i den, til Thisted Museum og fik så lov til at beholde krukken. - Husk på, det er nok 40-50 år siden.

Peder var på det tidspunkt hverken forlovet eller gift (eller på anden måde straffet). Han var karl på fødegården i Gudnæs, og her blev den 3000 år gamle urne stillet til side, vistnok på stueloftet.

Tiden gik. Peder kom hjemmefra. Hans bror blev bestyrer på gården i stedet for. Og med ham holdt en vældig solid husholder sit indtægtsindtog. Hun kom unægtelig til at stå for gravurnens videre skæbne.

En dag, fortalte Peder, ville hun henkøbe nogle bær. Hun rumsterede huset rundt for at finde nogle egnede krukker og traf så på urnen. Hvad var det nu for en mærkelig tingest, der stod gemt til side? Hun må vel have kigget på den en ekstra gang. Skulle hun bruge den eller lade være? Så den alligevel ikke lidt for ringe ud?

Hvad tror du så, hun gjorde, Aksel?

Peders stemme røbede en lille smule ærgelse. - Hun smed den sgu ud, ja hun gjorde. Jeg så den aldrig mere.

Vi rystede begge på hovedet. Så havde det alligevel været bedre, om urnen var blevet brugt til syltetøj.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1992, side 101-102).